

Eşik Altı Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Eylem Özten
Gökben Hızlı Sayar

Bir travmadan sonra hangi psikolojik ve fizyolojik tepkilerin normal, hangilerinin hastalık olduğunu, kimlerin kendiliğinden şifa bulacağını veya kimlerin uzun süre hasta olarak kalacağını önceden belirleyebilmek kişi ve ailesi için olduğu kadar toplum için de önemlidir (Zlotnick ve ark. 2002). Özellikle deprem gibi doğal felaketlerden ve savaş gibi insan eliyle oluşturulan travmatik yaşantılardan etkilenen kişi sayısının milyonlarla ifade edilmesi konunun ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir (Pfefferbaum ve ark. 2014). Travmanın insanın yaşamıyla başlayan uzun tarihine karşın travma sonrası stres bozukluğunun (TSSB) kısa bir tarihi vardır. Bu gözden geçirme yazısında travma ilişkili psikiyatrik bozuklukların tarihçesi, tanımlanması ve sınıflanması ile “eşikaltı TSSB” tanımı ele alınacaktır.

TRAVMA İLİŞKİLİ PSİKİYATRİK BOZUKLUKLARIN TARİHÇESİ

Homo sapiensin ortaya çıkışından bu yana travmatik yaşantılar da tarihteki yerini almıştır. İlk çağlarda vahşi hayvan saldırıları da günümüzdeki terörist saldırılar da insan beyninde psikolojik ve biyolojik sekeller yaratmıştır. Sistemli yazında günümüz TSSB'sine yakın olan en eski tanım belki de 1666 Samuel Pepys'in günlüğünde Büyük Londra yangınına olan travma sonrası tepkinin tanımlanmasıdır (Yarvis 2004). Yaşanan travmatik olaya verilen tepkilerin gözlenmesi için savaşlar uygun zemin hazırlamıştır. Jacob DaCosta “İrritabl Kalp Üzerine” adlı yazısında savaş stres reaksiyonu olarak adlandırdığı, sonrasında da “Da Costa Sendromu” ya da “Askerin İrritabl Kalbi (Soldier's Irritable Heart)” denen askerlerde çarpıntı ve göğüs ağrısı ile giden bir durum tanımlamıştır. T.W. Salmon savaş sonrası stres tepkilerine patlayan bombaların beyne giren mermi kovanı parçalarının neden olduğunu düşünerek bu tabloya tabloya “kovan şoku (shell shock)” adını vermiştir.

doğal duygusal değişimlere bir psikopatoloji olarak yaklaşmak riskini doğurmaktadır. Ancak eşik altı klinik durumları göz ardı etmek bireyin yaşamını ve işlevselliğini ciddi biçimde etkileyen bir ruhsal belirtiler kümesinin göz ardı edilmesi, tanı konma ve tedavi edilme şansının ortadan kaldırılması anlamına gelebilir.

KAYNAKLAR

1. Adams RE, Boscarino JA, Galea S (2006) Alcohol use, mental health status and psychological well-being 2 years after the World Trade Center attacks in New York City. *Am J Drug Alcohol Abuse*, 32:203-224.
2. APA (1952) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 1 st ed (DSM-I). Washington, DC, American Psychiatric Association.
3. APA (1968) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 2nd ed. (DSM-II). Washington, DC, American Psychiatric Association.
4. APA (1980) Diagnostic and statistical manual of mental disorders, 3rd ed. (DSM-III) Washington, DC, American Psychiatric Association.
5. APA (1987) Diagnostic and statistical manual of mental disorders, 3rd ed. Revised (DSM-III-R). Washington, DC, American Psychiatric Association.
6. APA (1994) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th ed. (DSM-IV). Washington, DC, American Psychiatric Association.
7. APA (2000) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th ed text revision (DSM-IV-TR). Washington, DC, American Psychiatric Association.
8. APA (2013) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th ed. (DSM-5). Washington, DC, American Psychiatric Association.
9. Blanchard EB, Hickling EJ, Taylor AE, Loos WR (1995) Psychiatric morbidity associated with motor vehicle accidents. *J Nerv Ment Dis*, 183:495-504.
10. Breslau N, Lucia V, Davis G (2004) Partial PTSD versus full PTSD: an empirical examination of associated impairment. *Psychol Med*, 34:1205-1214.
11. Carlier IVE, Gersons BPR (1995) Partial posttraumatic stress disorder (PTSD): the issue of psychological scars and the occurrence of PTSD symptoms. *J Nerv Ment Dis*, 183:107-109.
12. Carty J, O'Donnell ML, Creamer M (2006) Delayed-onset PTSD: a prospective study of injury survivors. *J Affect Disord*, 90:257-261.
13. Freud S (1955) *The War Neurosis*. London, England, Hogarth Press.
14. Freud S (1987) *Beyond the Pleasure Principle*. New York, Norton.
15. Gersons BPR, Carlier IVE (1992) Post-traumatic stress disorders: the history of recent concepts. *Br J Psychiatry*, 161:742-748.
16. Grubaugh AL, Magruder KM, Waldrop AE, Elhai JD, Knapp RG, Frueh BC (2005). Subthreshold PTSD in primary care: prevalence, psychiatric disorders, healthcare use, and functional status. *J Nerv Ment Dis*, 193:658-664.
17. Jakupcak M, Conybeare D, Phelps L, Hunt S, Holmes HA, Felker B et al. (2007) Anger, hostility and aggression among Iraq and Afghanistan War veterans reporting PTSD and subthreshold PTSD. *J Trauma Stress*, 20:945-954.
18. Kaya B. (2004) Travma sonrası stres bozukluğu ve subsendrom kavramı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5:231-238.
19. Lai TJ, Chang CM, Connor KM, Lee LC, Davidson JR (2004) Full and partial PTSD among earthquake survivors in rural Taiwan. *J Psychiatr Res*, 38:313-322.
20. Malt U (1988) The long-term psychiatric consequences of accidental injury: a longitudinal study of 107 adults. *Br J Psychiatry*, 153:810-818.

Kaynaklar

21. Marshall RD, Olfson M, Hellman F, Blanco C, Guardino M, Struening EL (2001) Comorbidity, impairment, and suicidality in subthreshold PTSD. *Am J Psychiatry*, 158:1467-1473.
22. McLeer SV, Deblinger E, Henry D, Orvaschel H (1992) Sexually abused children at high risk for post-traumatic stress disorder. *J Am Acad Child Adol Psychiatry*, 31:875-879.
23. Mc Nally RJ (2003) Progress and controversy in the study of posttraumatic stress disorder. *Annu Rev Psychol*, 54:229-252.
24. Mylle J, Maes M (2004) Partial posttraumatic stress disorder revisited. *J Affect Disord*, 78:37-48.
25. Naylor JC, Dolber TR, Strauss JL, Kilts JD, Strauman TJ, Bradford DW et al. (2013) A pilot randomized controlled trial with paroxetine for subthreshold PTSD in Operation Enduring Freedom/Operation Iraqi Freedom era veterans. *Psychiatry Res*, 206:318-320.
26. Pfefferbaum B, Newman E, Nelson SD, Nitiéma P, Pfefferbaum RL, Rahman A (2014) Disaster media coverage and psychological outcomes: descriptive findings in the extant research. *Curr Psychiatry Rep*, 16:464.
27. Saigh PA, Bremner DJ (1999) The history of posttraumatic stress disorder. In *Posttraumatic Stress Disorder: A Comprehensive Text* (Eds PA Saigh, DJ Bremner):1-17. Boston, Allyn and Bacon.
28. Smid GE, van der Velden PG, Gersons BPR, Kleber RJ (2012) Late-onset posttraumatic stress disorder following a disaster: a longitudinal study. *Psychol Trauma*, 4:312-322.
29. Solomon Z, Miculinic M, Waysman M (1991) Delayed and immediate onset posttraumatic stress disorder: I differential clinical characteristics. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 26:1-7.
30. Sungur M, Kaya B (2001) The onset and longitudinal course of a man-made post-traumatic morbidity: survivors of Sivas disaster. *Int J Psychiatry Clin Pract*, 5:195-202.
31. Taylor S, Koch WJ, Kuch K (1998) The structure of posttraumatic stress symptoms. *J Abnorm Psychol*, 107:154-160.
32. Van der Kolk BA, McFarlane AC (1996) Traumatic stress: The effects of overwhelming experience on mind, body, and society. In *Background Issues and History: The Black Hole of Trauma*, 2nd ed. (Eds BA Van der Kolk, AC McFarlane, L Weisaeth):3-23. New York, Guilford Press.
33. Yarvis JC (2004) Subthreshold PTSD: A comparison of depression and alcohol problems in Canadian peacekeepers with different levels of traumatic stress (Doctoral thesis). Georgia, University of Georgia.
34. Zimering RT, Caddell JM, Fairbank JA, Keane TM (1993) Post-traumatic stress disorder in Vietnam veterans: an experimental validation of the DSM-III diagnostic criteria. *J Trauma Stress*, 6:327-342.
35. Zlotnick C, Franklin CL, Zimmerman M (2002) Does "subthreshold" posttraumatic stress disorder have any clinical relevance? *Compr Psychiatry*, 43:413-419.
36. Van Zelst WH, de Beurs E, Beekman ATF, Van Dyck R, Dee DDH (2006) Well-being, physical functioning, and use of health services in the elderly with PTSD and subthreshold PTSD. *Int J Geriatr Psychiatry*, 21:180-188.
37. Weiss DS, Marmar CR, Schlenger WE, Fairbank JA, Jordan BK, Hough RL et al. (1992) The prevalence of lifetime and partial post-traumatic stress disorder in Vietnam theater veterans. *J Trauma Stress*, 5:365-376.